

Стратегії бізнесу в умовах сталого розвитку

Віта Андрєєва

*к.е.н, доцент, доцент кафедри економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: AndriievaVA@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6357-3063*

Катерина Захарченко

*магістрант кафедри економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: ZakharchenkoKO@krok.edu.ua*

Найсучасніше осмислення проблеми сталого розвитку набули в рамках Саміту зі сталого розвитку під егідою ООН в 2015 р. Зокрема, було прийнято офіційний документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», який включає 17 глобальних Цілей сталого розвитку. В державній політиці України у сфері соціально-економічного розвитку положення концепції сталого розвитку також знаходять адекватне відображення. У сучасних національних документах Цілям сталого розвитку, заявлених ООН, приділена значна увага [1].

Однією з головних тенденцій є інтеграція цифрових технологій у бізнес процеси. Впровадження штучного інтелекту, аналітики даних, блокчейн-технологій та інших інновацій дозволяє компаніям оптимізувати свої операції, підвищувати ефективність і знижувати витрати. У той же час цифрові платформи відкривають нові можливості для виходу на міжнародні ринки, зменшуючи бар'єри для входу та сприяючи розвитку електронної комерції. Крім того, сучасні споживачі, більш свідомі своїх екологічних і соціальних зобов'язань, вимагають від компаній прозорості та дотримання принципів сталого розвитку. Це спонукає бізнеси адаптувати свої моделі, інтегруючи принципи сталості у всі аспекти своєї діяльності, від виробництва до маркетингу і постачання [2].

Однак, щоб це стало можливим, компаніям потрібно керуватися у своїй діяльності стратегією сталого розвитку, елементи якої пропонуємо узагальнити за такими групами: акціонери, споживачі та персонал; лідерство; бренд; інновації; бізнес-ідеї; соціальна відповідальність [3]:

1. Акціонери, споживачі та персонал створювати умови безпечної праці та прагнення працівників до самовдосконалення. Будувати прозорі відносини з акціонерами. Підтримувати зворотній зв'язок з споживачем.

2. Лідерство, шукати шляхи гармонізації інтересів зацікавлених сторін. Розвивати емоційний та системний інтелект менеджерів.

3. Бренд, знаходити нові способи взаємодії з клієнтом.

4. Інновації, інвестувати у технічні інновації для виробництва конкуренто-спроможної продукції.

5. Бізнес-ідеї, здійснювати за необхідності рециркуляцію капіталу. Шукати баланс між економією коштів та виконанням зобов'язань за проектами.

Перш за все, підприємство має розуміти свою основну мету та вплив, який здійснює на суспільство, економіку та навколишнє середовище. Основна мета являє собою причину, з якої компанія існує. Вона також сприяє залученню персоналу та інших зацікавлених сторін, результатом чого стає мотивація та креативність працівників, низька плинність кадрів. Мета формулюється першою, оскільки стратегія слугує її досягненню.

Розглянемо глобальні тренди сталого бізнесу. У світі спостерігається активне впровадження зелених фінансів, екологічного інвестування та відповідального споживання. Наприклад, у Європейському Союзі діє Зелений курс (Green Deal), який передбачає перехід до кліматично нейтральної економіки до 2050 року. Це створює нові вимоги до бізнесу: скорочення викидів, енергоефективність, екологічна сертифікація продукції.

У США та Азії активно розвиваються ESG-індекси, які оцінюють компанії за екологічними, соціальними та управлінськими критеріями. Інвестори дедалі частіше обирають компанії, які демонструють відповідальне ставлення до сталого розвитку, що впливає на їхню ринкову капіталізацію.

Приділимо увагу інтеграції ESG-факторів. Один із найпотужніших трендів – це інтеграція ESG (Environmental, Social, Governance) у корпоративну стратегію. Інвестори, споживачі та регулятори дедалі більше звертають увагу на те, як компанії:

- впливають на довкілля (викиди, ресурси, біорізноманіття),
- взаємодіють із суспільством (умови праці, права людини, інклюзія),
- дійснюють управління (прозорість, етика, антикорупція).

Компанії, які демонструють високі ESG-показники, отримують доступ до зелених фінансів, мають вищу ринкову капіталізацію та кращу репутацію.

Розглянемо цифрові технології (штучний інтелект, блокчейн, великі дані), які активно використовуються для моніторингу та оптимізації сталих практик. Наприклад:

- AI (штучний інтелект – artificial intelligence,) допомагає прогнозувати споживання енергії та зменшувати втрати.
- IoT (Інтернет речей – Internet of Things) дозволяє контролювати екологічні показники в реальному часі.
- блокчейн забезпечує прозорість ланцюгів постачання, підтверджуючи екологічне походження продукції.

Це сприяє підвищенню ефективності, зниженню витрат та зміцненню довіри до бренду.

Сталий бізнес не може існувати ізольовано. Компанії об'єднуються з урядами, НУО (неурядовими організаціями), науковими установами та громадськими організаціями для реалізації спільних проєктів. Такий підхід дозволяє: краще розуміти потреби суспільства, адаптуватися до регуляторних змін, формувати довіру та соціальний капітал [4].

Особливої уваги заслуговують практичні аспекти реалізації сталих стратегій:

1. Екологічна трансформація. Компанії впроваджують системи управління екологічними ризиками, переходять на відновлювані джерела енергії, зменшують споживання води та електроенергії, оптимізують логістику. Наприклад, виробники одягу переходять на екологічні тканини, а харчові компанії - на біорозкладну упаковку. Так, «Астарта-Київ» - агропромислова компанія, яка впроваджує біогазові установки для переробки органічних відходів; «Нова пошта» - поступово переходить на електромобілі для доставки, зменшуючи викиди вуглекислого газу.

Також важливим є екодизайн продукції - використання екологічних матеріалів, мінімізація упаковки, можливість повторного використання. Це відповідає очікуванням сучасного споживача, який дедалі більше орієнтується на «зелені» бренди.

2. Соціальна інклюзивність. Сталий бізнес враховує потреби різних соціальних груп, забезпечує рівність можливостей, підтримує місцеві громади, інвестує в освіту та охорону здоров'я. Це не лише підвищує репутацію компанії, а й сприяє стабільності в регіонах її діяльності. Компанії реалізують програми:

- професійної адаптації людей з інвалідністю;
- гендерної рівності в оплаті праці та кар'єрному зростанні;
- підтримки місцевих громад через соціальні інвестиції (освіта, медицина, інфраструктура).

Наприклад, «Київстар» реалізує освітні проекти для школярів у сільській місцевості, забезпечуючи доступ до цифрових технологій.

Соціальна інклюзивність також включає етичне ставлення до працівників: гідні умови праці, можливості для розвитку, участь у прийнятті рішень. Це сприяє зниженню плинності кадрів і підвищенню продуктивності.

3. Етичне управління. Прозорість, антикорупційна політика, дотримання прав людини - ключові елементи сталого управління. Компанії впроваджують кодекси етики, проводять аудити відповідності, забезпечують участь працівників у прийнятті рішень.

Зокрема, «Укрзалізниця» запровадила політику нульової толерантності до корупції, що включає навчання персоналу та контрольні механізми.

Етичне управління також передбачає відкриту комунікацію з громадськістю, звітність про екологічні та соціальні показники, участь у громадських ініціативах.

Обґрунтуємо концепцію сталого розвитку в українському контексті. В Україні концепція сталого розвитку поступово інтегрується у державну політику та корпоративні практики. Зокрема, Національна стратегія сталого розвитку України до 2030 року передбачає адаптацію бізнесу до екологічних стандартів, розвиток зеленої енергетики, підтримку малого та середнього підприємництва.

Українські компанії, особливо в аграрному секторі, ІТ та енергетиці, вже демонструють приклади успішної інтеграції сталих стратегій. Агрохолдинги впроваджують точне землеробство для зменшення впливу на ґрунти. ІТ-компанії переходять на хмарні рішення, що знижують енергоспоживання. Енергетичні підприємства інвестують у сонячні та вітрові електростанції.

На нашу думку, сталий розвиток - це не лише етичний вибір, а й стратегічна необхідність для бізнесу, який прагне довгострокового успіху. Компанії, що інтегрують принципи сталості, отримують конкурентні переваги, зміцнюють довіру споживачів та інвесторів, сприяють розвитку суспільства. У сучасному світі сталий бізнес — це бізнес майбутнього.

У українському контексті сталий розвиток набуває особливого значення. В умовах війни, економічної нестабільності та соціальних трансформацій, бізнес відіграє ключову роль у підтримці життєздатності суспільства. Приклади українських компаній, що впроваджують точне землеробство, цифрові рішення та зелену енергетику, свідчать про здатність адаптуватися, інновувати та відповідати на виклики часу.

Таким чином, стратегія сталого розвитку, на нашу думку, це не просто набір окремих заходів, а цілісна філософія ведення бізнесу, яка поєднує економічну ефективність, соціальну справедливість та екологічну відповідальність. Вона дозволяє компаніям не лише реагувати на зміни, а й формувати майбутнє - більш стійке, справедливе та збалансоване.

У перспективі, ті підприємства, які вже сьогодні інвестують у сталість, отримують не лише конкурентні переваги, а й стануть рушіями позитивних змін у суспільстві. Сталий бізнес – це бізнес, який мислить стратегічно, діє відповідально і розвивається гармонійно [5].

Ключові слова: цілі сталого розвитку; бізнес.

Список використаних джерел

1. Мануйлов, О. В. (2024). Формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах невизначеності. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 9(2), 60-64.
2. Иващенко, О. А. (2024). Новітні тенденції розвитку міжнародного бізнесу в умовах сталого розвитку та цифрової економіки.
3. Райко, Д., Маслак, О., & Маслак, М. (2020). Стратегія стійкого розвитку: проблеми та шляхи вирішення. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*, (3), 127-130.
4. Лема, Г., Коваль, О. Р., & Зелений, І. С. (2025). Управління бізнес-середовищем в умовах сталого розвитку. *SEMI: Науковий журнал Львівської політехніки*, 9(1), 203–211.
5. Ревуцька, А. О. (2021). Роль стратегічного управління підприємством в умовах сталого розвитку. *Збірник наукових праць Уманського НУС*, 99(2), 28–39